

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

สถานีพัฒนาที่ดินชุมพร สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11 และสถานีพัฒนาที่ดินชุมพร ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกร และผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดินชุมพรได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินชุมพร
กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-3
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-1
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดระนอง	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดินตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ปี 2566	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ปี 2566	2-10
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ปี 2565	2-12
3-1	สมบัติดินตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดินตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดินตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	6-4
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2568 - 2572	7-4
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-5
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่องตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568 - 2572)	7-6

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	2-2
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดระนอง	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดินตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	2-9
3-1	ทรัพยากรดินตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	3-6
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดินตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	6-5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอด ห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566 ถึง 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาและทรัพยากร ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนาภูมิภาควัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

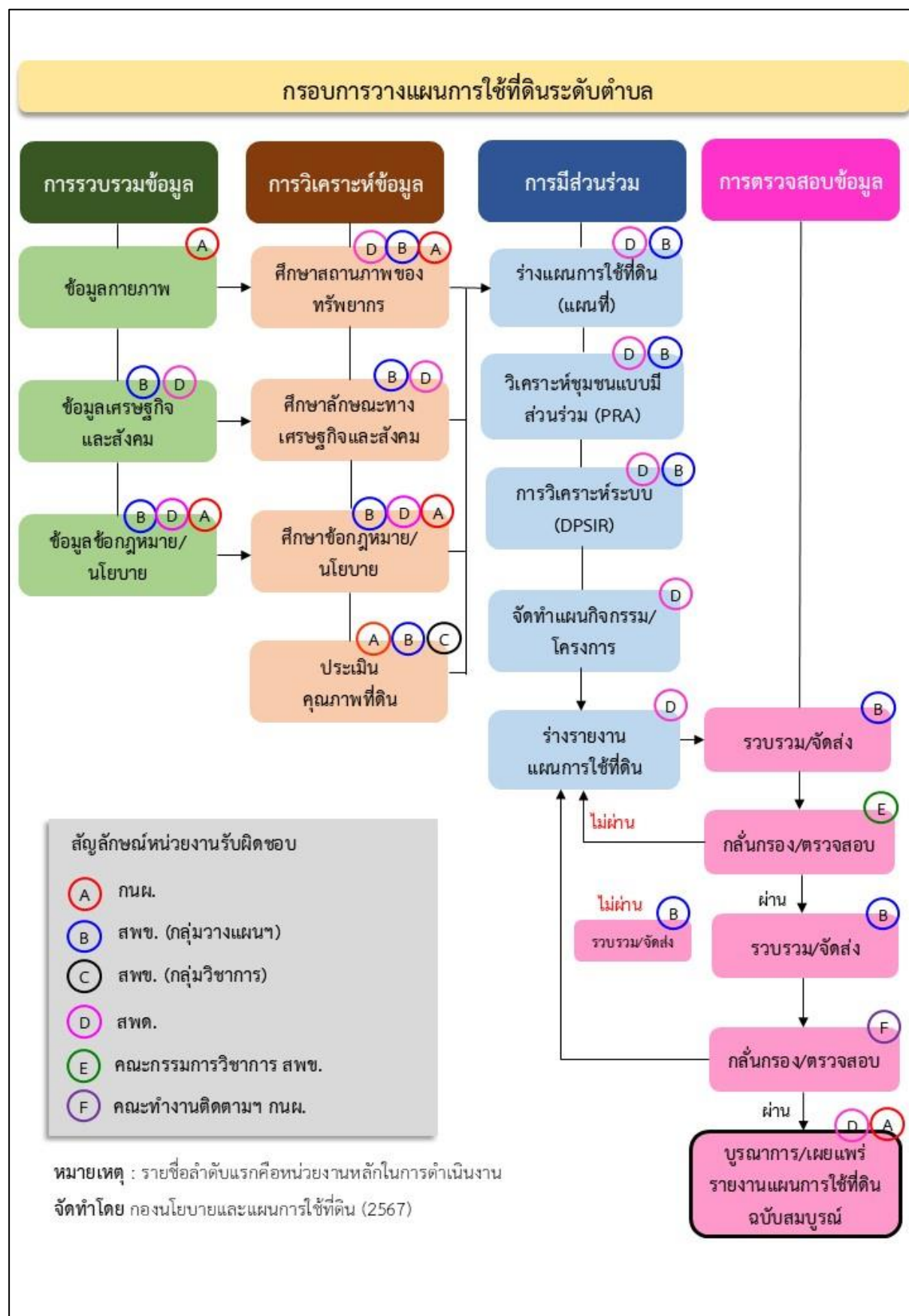
3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“พื้นฐานก้าวหน้า การศึกษาก้าวหน้า คุณภาพชีวิตสดใส รวมใจพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว”

(องค์การบริหารส่วนตำบลหาดยาย, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

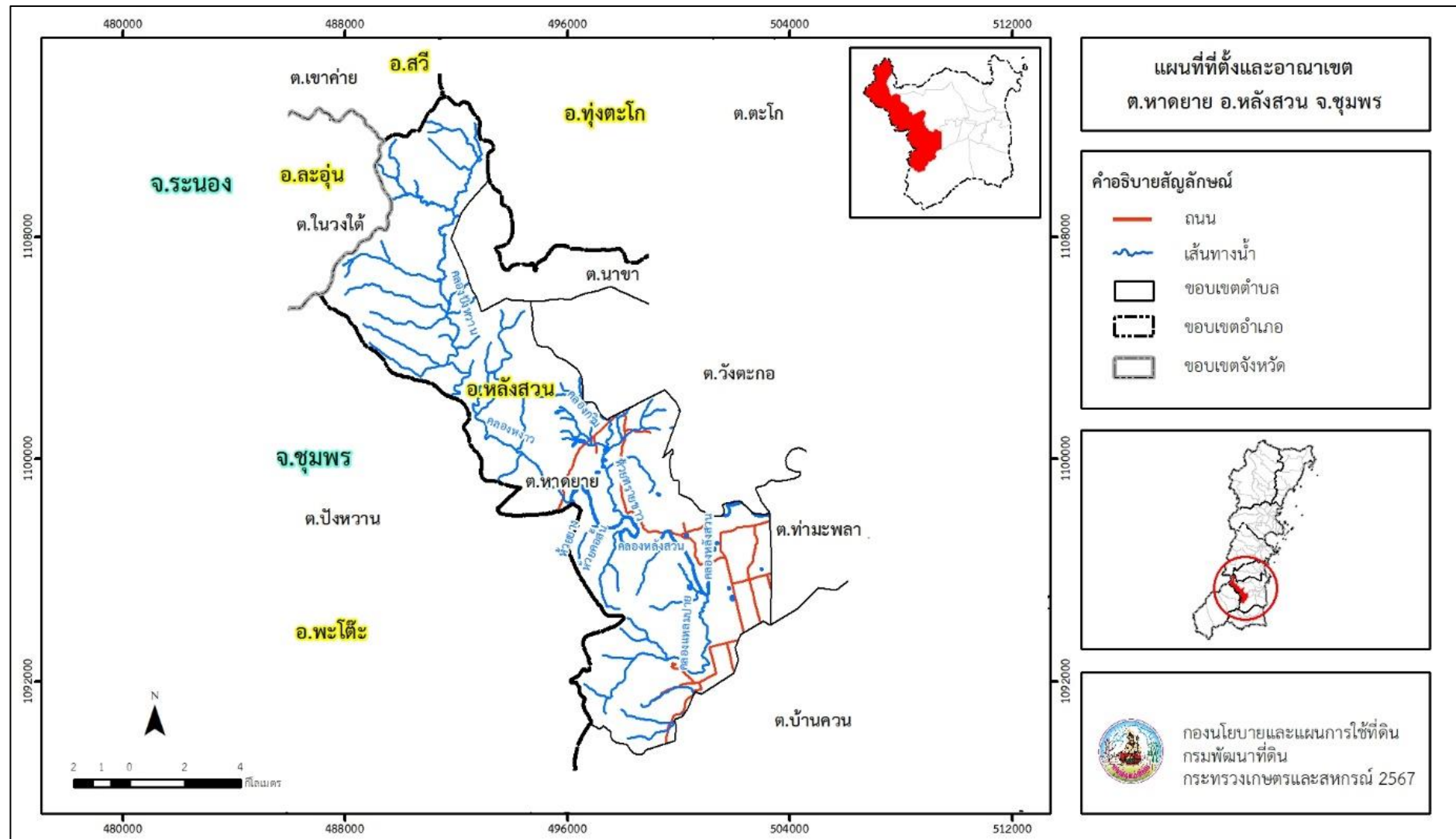

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอหลังสวน มีพื้นที่ประมาณ 121.38 ตารางกิโลเมตร หรือ 75,865 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลเขาค่าย อำเภอสวี ตำบลตะโก อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านควน อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลนาขา ตำบลวังตะกอก ตำบลท่ามะปลา อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลในวงใต้ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง ตำบลปังหวาน อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านทุ่งตาชุม	หมู่ที่ 8 บ้านในกริม
หมู่ที่ 2 บ้านเขี้ยวยาหมู	หมู่ที่ 9 บ้านคลองหงาว
หมู่ที่ 3 บ้านทุ่งต้นยาง	หมู่ที่ 10 บ้านชุมแสง
หมู่ที่ 4 บ้านหาดยาย	หมู่ที่ 11 บ้านทอนจันทร์
หมู่ที่ 5 บ้านหัวหิน	หมู่ที่ 12 บ้านพรรณราย
หมู่ที่ 6 บ้านแหลมปาย	หมู่ที่ 13 บ้านห้วยทรายขาว
หมู่ที่ 7 บ้านวังพรหม	

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ลาดชันสูง มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน เนินเขา และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ที่มีความสูงระหว่าง 100 - 400 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่านโดยมีคลองที่สำคัญ เช่น คลองกริม คลองกะปิ คลองลำแยง คลองแหลมปาย ห้วยคอสั้น ห้วยยาง ห้วยทรายขาว

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537 – 2566) พบว่า ตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34.6 องศาเซลเซียส ในเดือนมีนาคม และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.4 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 4,272.0 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 200 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดในเดือนสิงหาคม มีปริมาณฝน 752.4 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 26 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537 – 2566) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดระนอง ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมถึงปลายเดือนธันวาคม

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนถึงปลายเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนธันวาคมถึงกลางเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

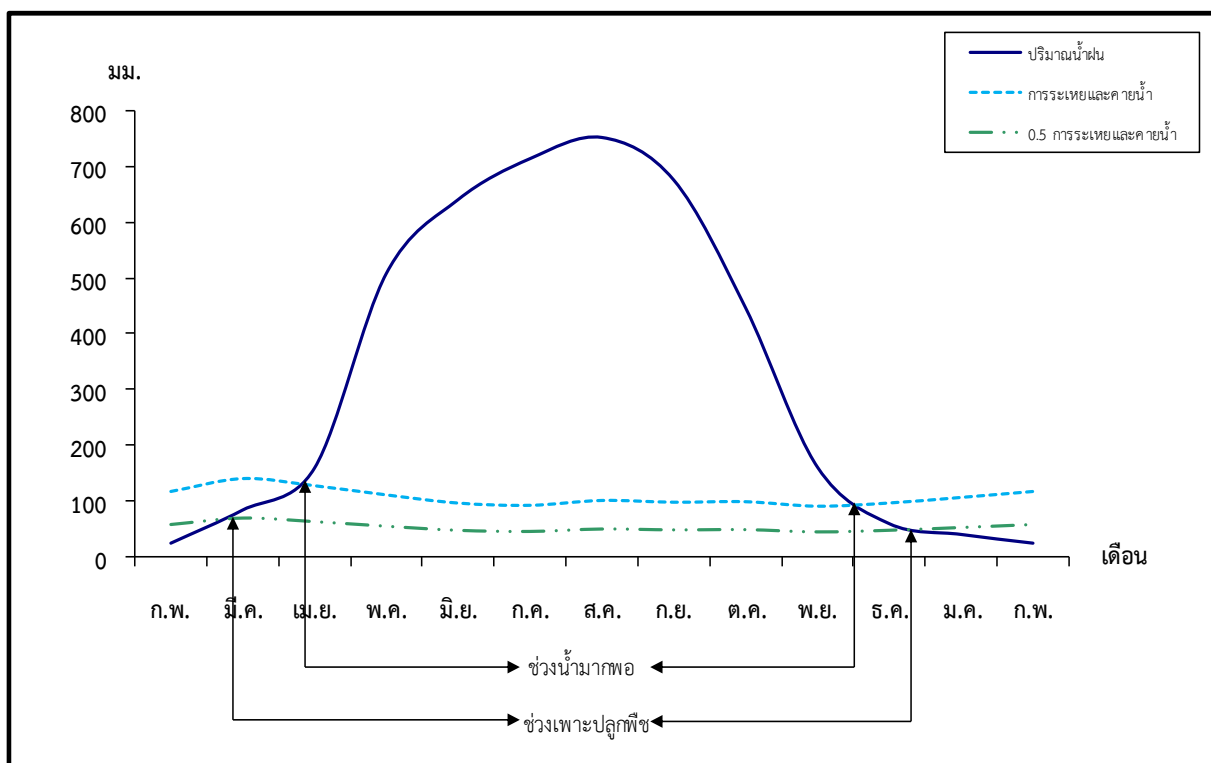
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดระนอง¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ²	ปริมาณฝนใช้การ ²
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	22.4	32.4	26.9	72.0	40.8	5.0	107.9	38.1
ก.พ.	22.7	33.7	27.7	70.0	25.2	4.5	118.2	24.2
มี.ค.	23.7	34.6	28.6	71.0	84.6	7.7	140.4	73.1
เม.ย.	24.8	34.4	28.8	76.0	159.8	13.4	128.1	118.9
พ.ค.	24.9	32.6	28.0	82.0	508.8	23.8	112.2	175.9
มิ.ย.	24.6	31.4	27.4	84.0	641.2	24.0	98.1	189.1
ก.ค.	24.4	30.9	27.1	84.0	714.5	25.8	94.2	196.4
ส.ค.	24.4	30.8	27.0	85.0	752.4	26.0	102.6	200.2
ก.ย.	24.0	30.6	26.7	85.0	676.1	24.0	99.6	192.6
ต.ค.	23.8	31.1	26.7	85.0	447.0	23.3	100.4	169.7
พ.ย.	23.5	31.4	26.8	81.0	161.5	15.2	92.7	119.8
ธ.ค.	22.8	31.5	26.6	75.0	60.1	8.0	98.3	54.3
เฉลี่ย	23.8	32.1	27.4	79.2	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	4,272.0	200.7	1,292.8	1,552.3

หมายเหตุ: ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

หมายเหตุ: ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่าสนใจ
วิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดระนอง

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,122 ไร่ หรือร้อยละ 1.48 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 48,662 ไร่ หรือร้อยละ 64.14 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาร้าง

2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไร่ร้าง

3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 30,633 ไร่ หรือร้อยละ 40.39 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ปาล์มน้ำมัน/ไม้ผลผสม

4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 17,997 ไร่ หรือร้อยละ 23.71 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม ทุเรียน ทุเรียน/มังคุด

5) พืชสวน มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก พริกไทย

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 24, 201 ไร่ หรือร้อยละ 31.91 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าไม้ผลัดใบ สมบูรณ์ ป่าไม้ผลัดใบรกร้างสภาพฟื้นฟู

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 910 ไร่ หรือร้อยละ 1.19 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา หนอง บึง ทะเลสาบ

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 970 ไร่ หรือร้อยละ 1.28 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ พื้นที่ลุ่ม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,122	1.48
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	702	0.93
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	173	0.23
U405	ถนน	139	0.18
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	108	0.14
A	พื้นที่เกษตรกรรม	48,662	64.14
A100	นาไร่	9	0.01
A200	ไร่ไร่	14	0.02
A300	ไม้ยืนต้นไร่/เสื่อมโทรม	582	0.77
A301	ไม้ยืนต้นผสม	142	0.19
A302	ยางพารา	17,455	23.01
A302/A401	ยางพารา/ไม้ผลผสม	14	0.02
A302/A403	ยางพารา/ทุเรียน	4	0.01
A302/A411	ยางพารา/กล้วย	13	0.02
A302/A419	ยางพารา/มังคุด	25	0.03
A302/A420	ยางพารา/กลางสาด ลองกอง	16	0.02
A303	ปาล์มน้ำมัน	9,122	12.02
A303/A312	ปาล์มน้ำมัน/กาแฟ	29	0.04
A303/A401	ปาล์มน้ำมัน/ไม้ผลผสม	1,954	2.58
A303/A403	ปาล์มน้ำมัน/ทุเรียน	175	0.23
A303/A405	ปาล์มน้ำมัน/มะพร้าว	40	0.05
A303/A419	ปาล์มน้ำมัน/มังคุด	38	0.05
A303/A420	ปาล์มน้ำมัน/กลางสาด ลองกอง	133	0.18
A305	สั๊ก	3	-

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

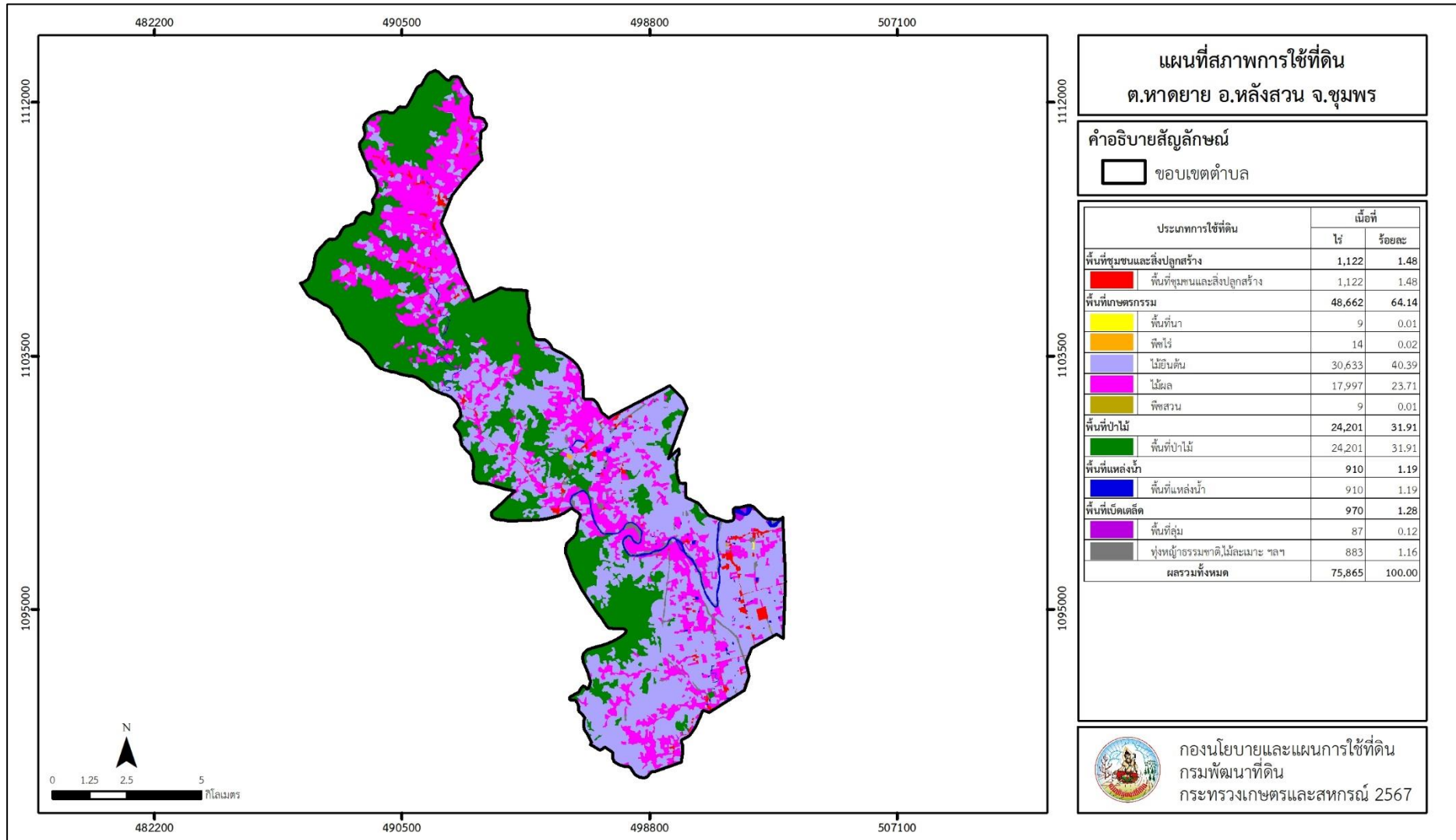
หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A308	กระถิน	7	0.01
A312	กาแฟ	46	0.06
A312/A317	กาแฟ/หมาก	24	0.03
A312/A401	กาแฟ/ไม้ผลผสม	462	0.61
A312/A403	กาแฟ/ทุเรียน	321	0.42
A317	หมาก	8	0.01
A317/A401	หมาก/ไม้ผลผสม	5	0.01
A317/A403	หมาก/ทุเรียน	15	0.02
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	24	0.03
A401	ไม้ผลผสม	9,446	12.45
A402	ส้ม	9	0.01
A403	ทุเรียน	7,368	9.71
A403/A404	ทุเรียน/เงาะ	25	0.03
A403/A405	ทุเรียน/มะพร้าว	7	0.01
A403/A411	ทุเรียน/กล้วย	161	0.21
A403/A419	ทุเรียน/มังคุด	406	0.54
A403/A420	ทุเรียน/กลางสาด ลองกอง	296	0.39
A404	เงาะ	10	0.01
A404/A420	เงาะ/กลางสาด ลองกอง	17	0.02
A405	มะพร้าว	6	0.01
A405/A419	มะพร้าว/มังคุด	14	0.02
A405/A420	มะพร้าว/กลางสาด ลองกอง	15	0.02
A411	กล้วย	18	0.02
A419	มังคุด	72	0.10
A419/A420	มังคุด/กลางสาด ลองกอง	48	0.06
A421	ระกำ สละ	6	0.01
A422	มะนาว	26	0.03
A427	ส้มโอ	23	0.03
A502	พืชผัก	6	0.01

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A505	พริกไทย	3	-
F	พื้นที่ป่าไม้	24,201	31.91
F100	ป่าไม่ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	581	0.77
F101	ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์	23,620	31.14
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	970	1.28
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	366	0.48
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	487	0.64
M201	พื้นที่ลุ่ม	87	0.12
M405	พื้นที่ถม	30	0.04
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	910	1.19
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	692	0.91
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	33	0.04
W202	บ่อน้ำในไร่นา	185	0.24
ผลรวมทั้งหมด		75,865	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหาดยาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลหาดยายมีประชากรรวม 6,960 คน แยกเป็นชาย 3,527 คน เป็นหญิง 3,433 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 57.34 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,992 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,932 ครัวเรือน หรือร้อยละ 64.57 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,060 ครัวเรือน หรือร้อยละ 35.43 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหาดยาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลหาดยาย	2,992	3,527	3,433	6,960
หมู่ที่ 1 พังตาชุม	58	81	77	158
หมู่ที่ 2 เชื้อยายาหม	56	61	52	113
หมู่ที่ 3 พังต้นยาง	119	148	144	292
หมู่ที่ 4 หาดยาย	206	208	251	459
หมู่ที่ 5 หัวหิน	96	119	138	257
หมู่ที่ 6 แหลมปาย	259	302	309	611
หมู่ที่ 7 วังพรหม	185	217	213	430
หมู่ที่ 8 ในกริม	392	443	430	873
หมู่ที่ 9 คลองหงาว	416	535	524	1,059
หมู่ที่ 10 ชุมแสง	384	441	417	858
หมู่ที่ 11 ทอนจันทร์	213	231	219	450
หมู่ที่ 12 พรรณราย	133	164	172	336
หมู่ที่ 13 ห้วยทรายขาว	475	577	487	1,064

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลหาดยาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด¹⁾	2,992	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,932	64.57
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	1,060	35.34

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพรมีพื้นที่รวมทั้งหมด 75,865 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,992 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 25.36 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 48,662 ไร่ หรือร้อยละ 64.14 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 25.19 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,932 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ผลผสม ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2565 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 483,926 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 214,974 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 151,056 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 67,103 บาท เมื่อพิจารณาจะพบว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 332,870 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 147,871 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลหาดยาย					483,926	214,974	151,056	67,103
หมู่ที่ 1 หุ่งตาชุม					312,341	203,270	66,693	43,403
หมู่ที่ 2 เขียวยาหมู					426,376	170,550	106,224	42,489
หมู่ที่ 3 หุ่งต้นยาง					244,185	92,554	148,564	56,311
หมู่ที่ 4 หาดยาย					363,353	305,602	46,492	39,103
หมู่ที่ 5 หัวหิน					454,590	389,648	91,051	78,044
หมู่ที่ 6 แหลมปาย					338,585	164,983	113,986	55,542
หมู่ที่ 7 วังพรหม					245,763	84,634	79,964	27,537
หมู่ที่ 8 ในกริม					375,488	143,202	214,081	81,645
หมู่ที่ 9 คลองหวาง					718,088	325,261	272,089	123,244
หมู่ที่ 10 ชุมแสง					160,589	52,481	99,131	32,397
หมู่ที่ 11 ทอนจันทร์					457,784	139,638	110,825	33,805
หมู่ที่ 12 พรรณราย					395,675	123,648	282,385	88,245
หมู่ที่ 13 ห้วยทรายขาว					1,180,837	1,180,837	183,761	183,761

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

- 1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ อุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว เนื้อที่ 17,213 ไร่
- 2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 31,231 ไร่
- (2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 14,934 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 11,772 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 392 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 32,370 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 16,993 ไร่
- 5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 4,568 ไร่
- 6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 9,770 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลหาดยาย มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537 – 2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 4,272.4 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลหาดยาย มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองกริม คลองกะปิ คลองปังหวาน คลองลำแยง คลองหงาว คลองหลังสวน คลองแหลมปาย ห้วยคอสั้น ห้วยทรายขาว ห้วยยาง ห้วยหมาง และห้วยหมือง

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลหาดยาย มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 27 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลหาดยาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดชุมพร พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 21 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เปิดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ หน่วยแผนที่ดิน Bu-pic-silA ดินสายบุรีที่มีสีลาแสงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,267 ไร่ หรือร้อยละ 1.67 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 20 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Ho-Klt-gclC หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินห้วยยอด และชุดดินคลองเต้ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 289 ไร่ หรือร้อยละ 0.38 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Kh-slB ชุดดินคอหงษ์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,492 ไร่ หรือร้อยละ 3.29 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Kkl-slC ชุดดินควนกาหลง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 86 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Klt-clC ชุดดินคลองเต้ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Klt-clD ชุดดินคลองเต้ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 323 ไร่ หรือร้อยละ 0.42 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Klt-Ntn-clD หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินคลองเต้ง และชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 88 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Koi-slD ชุดดินโคกกลอย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 564 ไร่ หรือร้อยละ 0.74 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Koi-slC ชุดดินโคกกลอย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 42 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clB ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 37 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clC ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 100 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล

11) หน่วยแผนที่ดิน Pto-slB ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,389 ไร่ หรือร้อยละ 1.83 ของเนื้อที่ตำบล

12) หน่วยแผนที่ดิน Pto-slC ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,742 ไร่ หรือร้อยละ 4.93 ของเนื้อที่ตำบล

13) หน่วยแผนที่ดิน Pto-slD-Rg-gslD หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ และชุดดินระนอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,423 ไร่ หรือร้อยละ 4.51 ของเนื้อที่ตำบล

14) หน่วยแผนที่ดิน Ro-slB ชุดดินรือเสาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนเปียง ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,110 ไร่ หรือร้อยละ 1.46 ของเนื้อที่ตำบล

15) หน่วยแผนที่ดิน Ro-lA ชุดดินรือเสาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,948 ไร่ หรือร้อยละ 6.53 ของเนื้อที่ตำบล

16) หน่วยแผนที่ดิน Te-slB ชุดดินท่าชะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 677 ไร่ หรือร้อยละ 0.89 ของเนื้อที่ตำบล

17) หน่วยแผนที่ดิน Te-mw-sLA ดินท่าชะที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 243 ไร่ หรือร้อยละ 0.32 ของเนื้อที่ตำบล

18) หน่วยแผนที่ดิน Tg-slB ชุดดินทุ่งหว้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 991 ไร่ หรือร้อยละ 1.31 ของเนื้อที่ตำบล

19) หน่วยแผนที่ดิน Tkn-sLA ชุดดินตาขุน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,515 ไร่ หรือร้อยละ 2.00 ของเนื้อที่ตำบล

20) หน่วยแผนที่ดิน Tkn-slB ชุดดินตาขุน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 350 ไร่ หรือร้อยละ 0.46 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 51,733 ไร่ หรือร้อยละ 68.19 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 441 ไร่ หรือร้อยละ 0.58 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 2,383 ไร่ หรือร้อยละ 3.14 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินห้วยยอด (Ho) ชุดดินคลองเต้ง (Klt) และชุดดินระนอง (Rg)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลหาดยาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

หน่วยแผนที่ดิน	ความ ลาดชัน (%)	ความ ลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความ อุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความ อิ่มตัว เบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการ นำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึก ของชั้น จาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Bu-pic-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	1,267	1.67
Ho-Klt-gclC	5-12	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	289	0.38
Kh-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	2,492	3.29
Kkl-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	86	0.11
Klt-clC	5-12	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	15	0.02
Klt-clD	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	72	0.09
Klt-clD*	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	251	0.33
Klt-Ntn-clD	12-20	0-50/ 50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.0/ 5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	88	0.12
Koi-sclD	12-20	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	564	0.74
Koi-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	42	0.06
Ntn-clB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	37	0.05
Ntn-clC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	100	0.13
Pto-slB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-5.5	<2	-	1,389	1.83
Pto-slC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-5.5	<2	-	3,651	4.81
Pto-slC*	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-5.5	<2	-	91	0.12

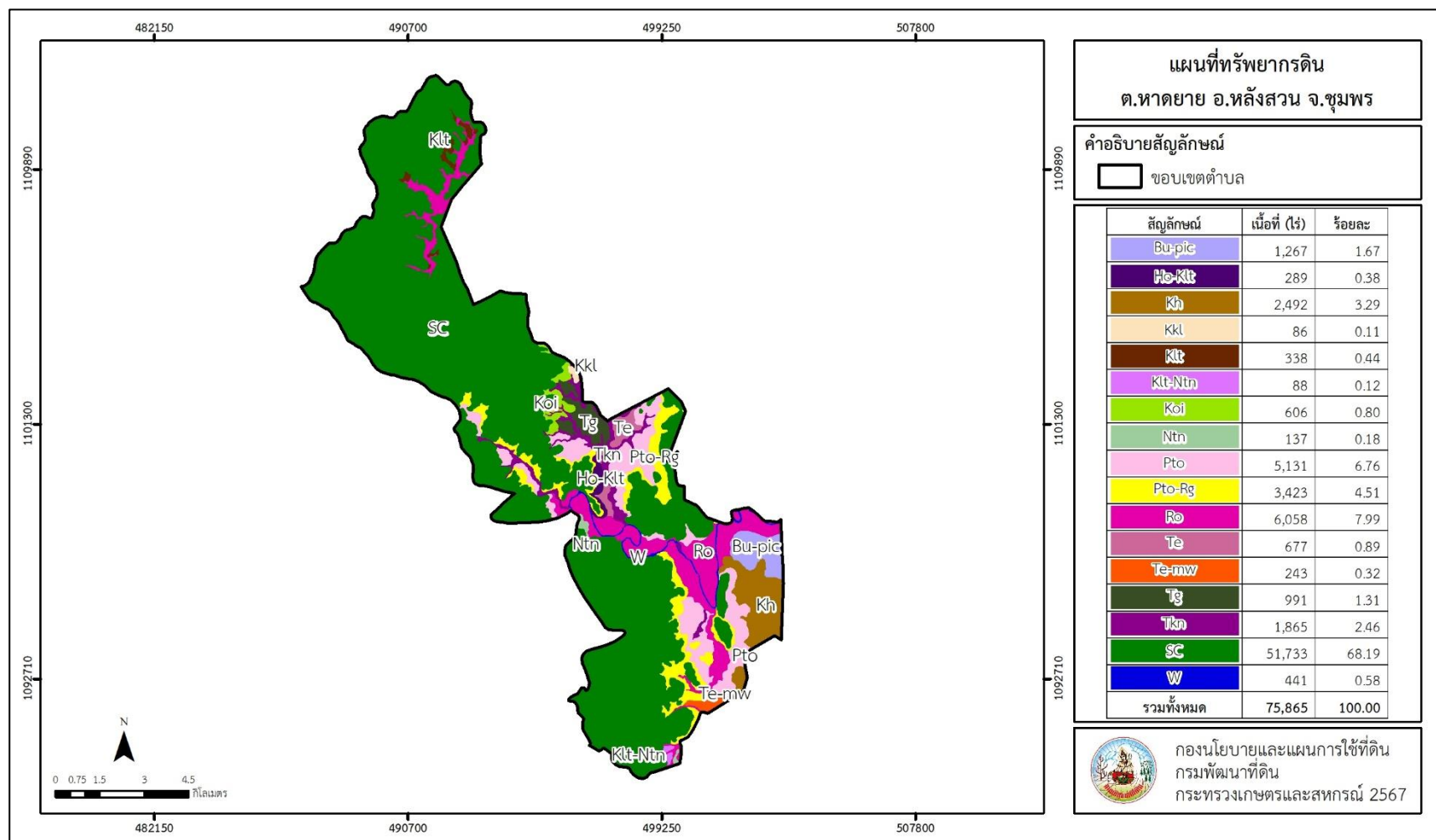
ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความ ลาดชัน (%)	ความ ลึก (ซม.)	การระบาย น้ำ	ความ อุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคต ไอออน (cmol/kg)	ความ อิ่มตัว เบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการ นำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึก ของชั้น จาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Pto-slD-Rg-gslD	12-20	50-100/ 0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5/ 5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	3,423	4.51
Ro-lA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	4,170	5.50
Ro-lA*	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	778	1.03
Ro-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	1,110	1.46
Te-mw-slA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	243	0.32
Te-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	677	0.89
Tg-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	991	1.31
Tkn-slA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,515	2.00
Tkn-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	350	0.46
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	51,733	68.19
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	441	0.58
รวมทั้งหมด											75,865	100.00

หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลหาดยาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2567 สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลหาดยาย คือ

- 1) ดินเสื่อมโทรมขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3) ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) ปัญหาการใช้สารเคมีทางการเกษตรในปริมาณสูง

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มี 3 ประเด็น คือ

- 1) แก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรมฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3) แก้ไขปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังในรูปที่ 4-1

(1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1) การเติบโตของประชากร
- 1.2) การเติบโตของเศรษฐกิจ
- 1.3) ความต้องการสินค้าของผู้บริโภคในประเทศ-นอกประเทศ

(2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 5 ประการ คือ

- 2.1) ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) ขาดมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 2.3) ความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร
- 2.4) การระบาดของโรค-แมลงศัตรูพืช
- 2.5) การปลูกพืชเชิงเดี่ยวเกษตรกรขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง

(3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3.2) การชะล้างพังทลาย
- 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.4) โรคระบาดในไม้ผล
- 3.5) การใช้สารเคมีเกินความจำเป็น

(4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 6 ประการ คือ

- 4.1) ผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.2) แหล่งน้ำ/ลำห้วย/ลำคลองตื้นเขิน
- 4.3) พืช/ผลผลิตได้รับความเสียหาย
- 4.4) ปัญหาสุขภาพของเกษตรกร
- 4.5) รายได้ไม่แน่นอน
- 4.6) ผู้บริโภคขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพ

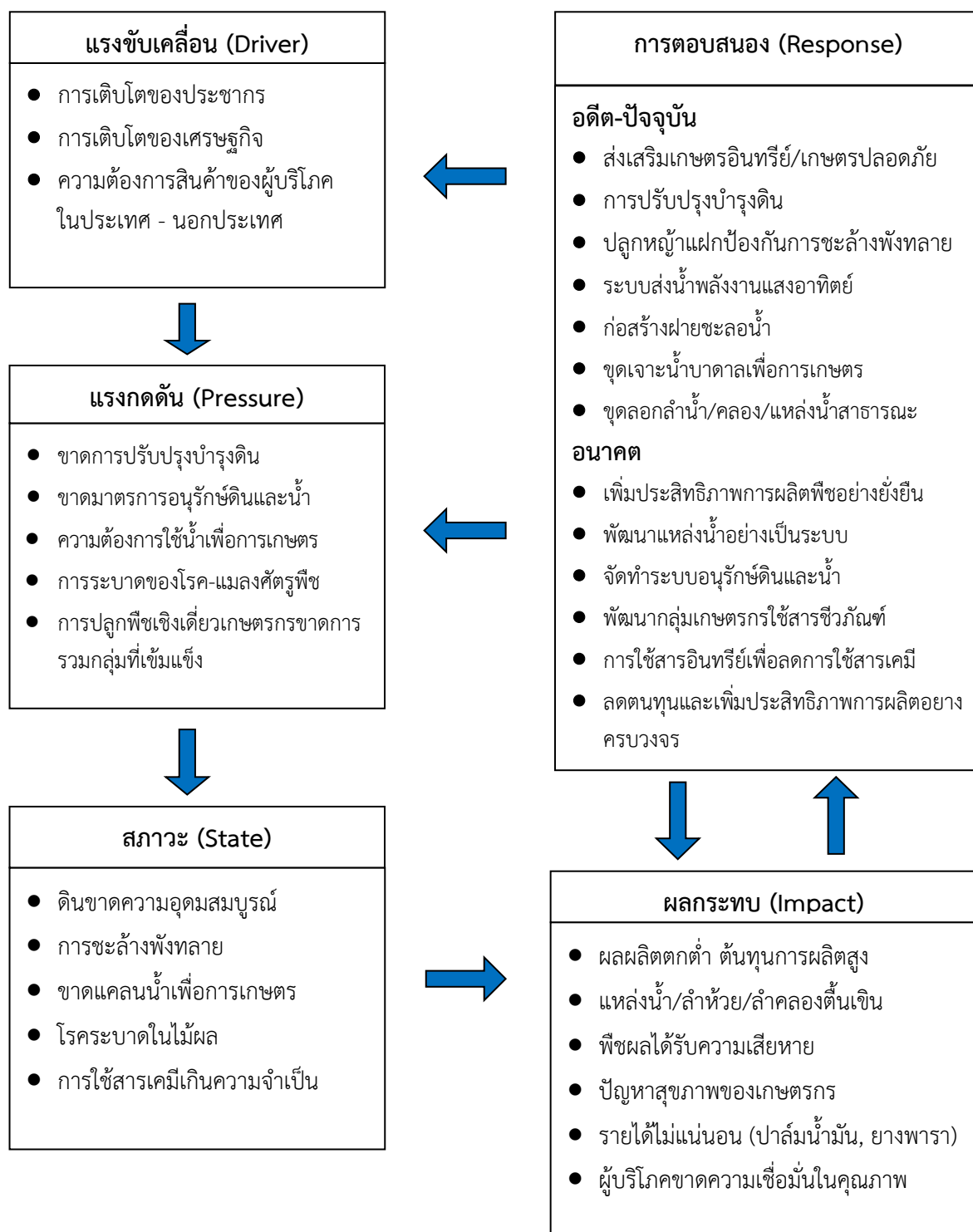
(5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

5.1) อดีต-ปัจจุบัน

- (5.1.1) ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์/เกษตรปลอดภัย
- (5.1.2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- (5.1.3) ปลูกหญ้าแฝกป้องกันการชะล้างพังทลาย
- (5.1.4) ระบบส่งน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
- (5.1.5) ก่อสร้างฝายชะลอน้ำ
- (5.1.6) ขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร
- (5.1.7) ขุดลอกลำน้ำ/คลอง/แหล่งน้ำสาธารณะ

5.2) อนาคต

- (5.2.1) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชอย่างยั่งยืน
- (5.2.2) พัฒนาแหล่งน้ำอย่างเป็นระบบ
- (5.2.3) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหาดยาย อำเภอลำลูกขัน จังหวัดสุรินทร์

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลหาดยาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) พืชเศรษฐกิจ ที่เกษตรกรปลูก ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา
- 2) ไม้ผล ที่เกษตรกรปลูก ได้แก่ ทุเรียน มังคุด
- 3) พืชทางเลือกที่เกษตรกรปลูก ได้แก่ ผักสวนครัว กล้าย มะพร้าว

เดือน ระบบเกษตร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
พืชเศรษฐกิจ	ปาล์มน้ำมัน ยางพารา											
ไม้ผล	ทุเรียน มังคุด											
พืชทางเลือก	ผักสวนครัว กล้าย มะพร้าว											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหาดยาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดฉะเชิงเทรา

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่า ที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุง ต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ทุเรียน มังคุด ยางพารา ถั่วลิสง และมะพร้าว

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

หน่วยที่ดิน	ปาล์มน้ำมัน	ทุเรียน	มังคุด	ยางพารา	กล้วย	มะพร้าว
Bu-pic-silA	S2ons	S3o	S3o	S3o	S3o	S3o
Ho-Klt-gclC	N	N	N	S3r	N	N
Kh-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Kkl-slC	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ens
Klt-clC	N	N	N	S3r	S3r	N
Klt-clD	N	N	N	S3r	S3r	N
Klt-clD*	N	N	N	S3r	S3er	N
Klt-Ntn-clD	N	N	N	S3r	S3r	N
Koi-sclD	S2ewns	S2ewns	S2ewns	S2ewns	S2ens	S3e
Koi-slC	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ens
Ntn-clB	S3r	S3r	S3r	S2rsn	S3r	S3r
Ntn-clC	S3r	S3r	S3r	S2rn	S2ersn	S3r
Pto-slB	S3r	S3r	S3r	S2rns	S3o	S3r
Pto-slC	S3r	S3r	S3r	S2rns	S2rns	S3r
Pto-slC*	S3r	S3r	S3r	S2rn	S2erns	S3r
Pto-slD-Rg-gslD	N	N	N	S3r	N	N
Ro-lA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Ro-lA*	S2n	S2ns	S2ns	S2n	S2ns	S2n
Ro-slB	S2n	S2ns	S2ns	S2n	S2ns	S2n
Te-mw-slA	S2ns	S2ons	S2ons	S2ons	S2erns	S2ons
Te-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Tg-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Tkn-slA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Tkn-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e	= ความเสียหายจากการกัดกร่อน	w	= ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
r	= สภาพการหยั่งลึกของราก	s	= ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร
n	= ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร	o	= ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาด้านที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้ การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จากการวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลหาดยาย อำเภอลำสน จังหวัดชุมพร สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชน และสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ขึ้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 33,584 ไร่ หรือร้อยละ 44.27 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 18,904 ไร่ หรือร้อยละ 24.92 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 224 ไร่ หรือร้อยละ 0.29 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 14,455 ไร่ หรือร้อยละ 19.05 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก ผ่ำนกลางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ มีเนื้อที่ 34,195 ไร่ หรือร้อยละ 45.07 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรรมมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 16,060 ไร่ หรือร้อยละ 21.17 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรรมปลูกไม้ผล ได้แก่ ทุเรียน และมังคุด

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรม ที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตรในเขตนี้ อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันเป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ที่มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 6,174 ไร่ หรือร้อยละ 8.14 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ ทุเรียน และมังคุด

(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 11,951 ไร่ หรือร้อยละ 15.75 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน และยางพารา

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,122 ไร่ หรือร้อยละ 1.48 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,015 ไร่ หรือร้อยละ 1.34 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 107 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 910 ไร่ หรือร้อยละ 1.20 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 726 ไร่ หรือร้อยละ 0.96 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 184 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 977 ไร่ หรือร้อยละ 1.29 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

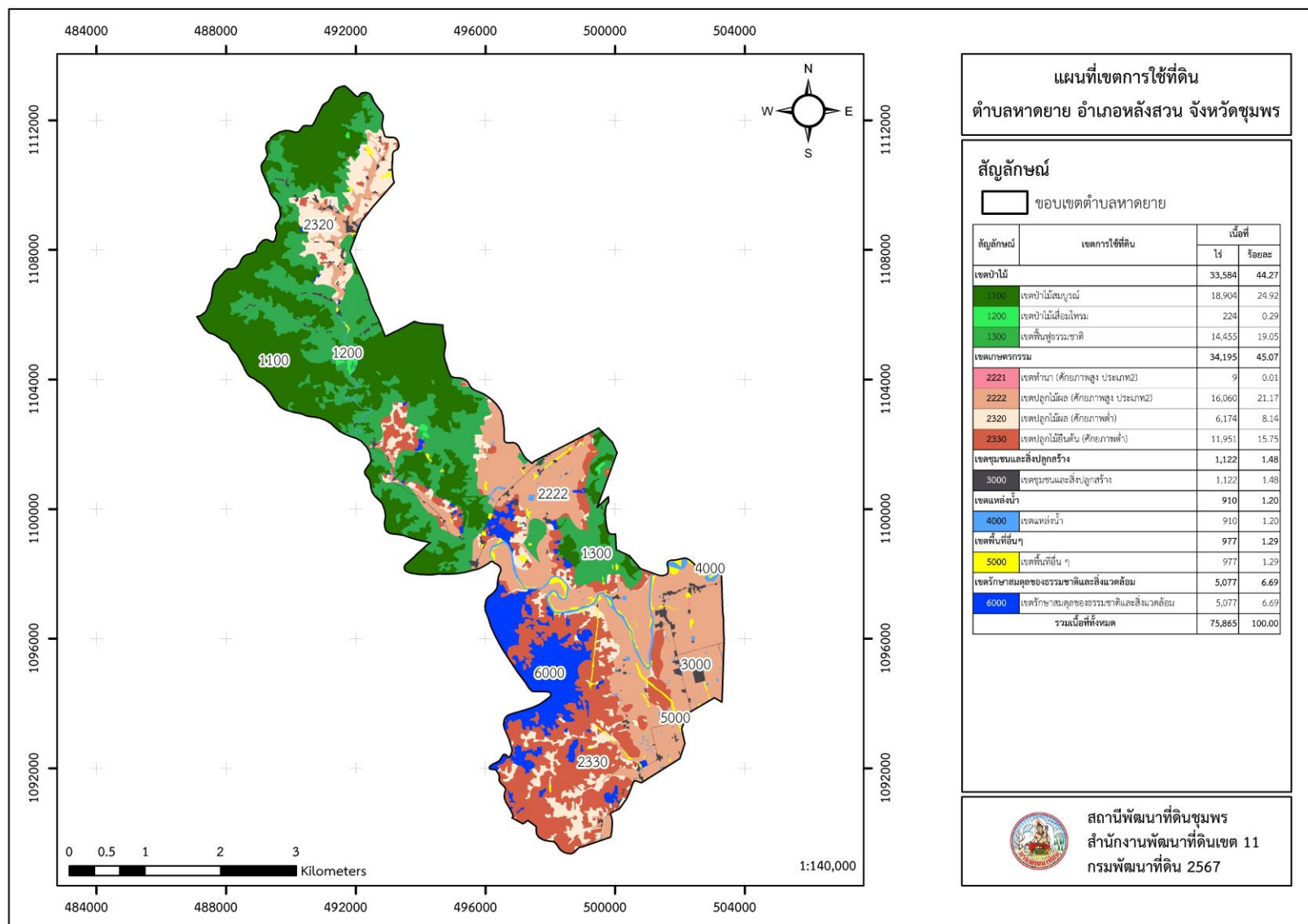
6.2.6 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 5,077 ไร่ หรือร้อยละ 6.69 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	33,584	44.27
1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	18,904	24.92
1.2 เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	224	0.29
1.3 เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	14,455	19.05
2. เขตเกษตรกรรม	34,195	45.07
2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	16,069	21.18
- เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภทที่2)	9	0.01
- เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภทที่2)	16,060	21.17
2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	18,125	23.89
- เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	6,174	8.14
- เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	11,951	15.75
3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,122	1.48
3.1 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	1,015	1.34
3.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	107	0.14
4. เขตแหล่งน้ำ	910	1.20
4.1 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	726	0.96
4.2 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	184	0.24
5. เขตพื้นที่อื่น ๆ	977	1.29
6. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	5,077	6.69
รวมเนื้อที่ทั้งหมด	75,865	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลหาดยาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการใน 5 ปีงบประมาณ 2568 ถึงปี 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลหาดยายไปเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหาดยาย เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินชุมพร เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

1) การปรับปรุงบำรุงดิน (ดินเสื่อมโทรม)

- (1) ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) ส่งเสริมการเก็บตัวอย่างดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- (3) การจัดหาปูนโดโลไมท์
- (4) ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด
- (5) ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (6) ส่งเสริมพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (7) ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก พด.

2) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

- (1) รณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก

3) การบริหารจัดการน้ำ (ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง)

- (1) ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกไม้ผลและเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) จัดอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดโรค-แมลงศัตรูไม้ผลทุเรียน (กรมวิชาการเกษตร)

(5) จัดอบรมการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดแมลง-ศัตรูพืช (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(6) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2) เขตแหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

(1) โครงการก่อสร้างเขื่อนชลประทาน

(2) โครงการพัฒนาอ่างเก็บน้ำ

(3) โครงการแก้มลิง

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล

(5) โครงการก่อสร้างฝายชะลอน้ำ

(6) โครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลหาดยาย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาสำคัญที่ 4 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร (3) ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน และ (4) ปัญหาการใช้สารเคมีทางการเกษตรในปริมาณสูง ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ ส่งผลกระทบต่อผลผลิตพืชและคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในชุมชน

กรณีปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และ (3) ผลกระทบการใช้สารเคมีทางการเกษตรเป็นเวลานาน เนื่องจากมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานและนิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยวในพื้นที่เกษตร รวมถึงการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีปริมาณมากมาเป็นเวลานานทำให้โครงสร้างของดินแน่นทึบ และจุลินทรีย์ในดิน ธาตุอาหาร และอินทรีย์วัตถุมีปริมาณลดลงเนื่องจากพืชนำไปใช้ และไม่มีการใส่อินทรีย์วัตถุเพิ่มให้กับดิน

กรณีของการขาดแคลนน้ำ นอกจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนตื้นเขินแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น พื้นที่การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอของหมู่บ้านทั้ง 14 หมู่บ้านในตำบลหาดยายเร่งด่วน คือ “การเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ” โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาเรื่องขาดแคลนน้ำและน้ำท่วม สรุปได้ว่ามี 4 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ สระน้ำ ลำคลอง เป็นต้น (2) ก่อสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล (4) ก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำเพื่อการเกษตร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า “ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง หรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง แล้วจะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงหน้าแล้ง ได้ทั้งตำบล บางน้ำจืด ได้อย่างสิ้นเชิง”

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กัน เพื่อบรรเทาและลดความรุนแรงของปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่เขตไม้ผล และปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน จึงได้จัดทำโครงการ

“การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” ทั้งพื้นที่ตำบลหาดยาย เพื่อเสนอวิธีการในการแก้ไขปัญหา 4 ประการ ไปด้วยกัน ต้องมีการสร้างฝายชะลอน้ำร่วมกับการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบไม่ว่าจะเป็นการขุดลอกคูคลอง ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ก่อสร้างฝายชะลอน้ำ การขุดบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร การสร้างระบบ ท่อส่งน้ำ รวมถึง จัดทำระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ตำบลหาดยาย

กรณีปัญหาการใช้สารเคมีทางการเกษตรในปริมาณสูงในไม้ผลโดยเฉพาะทุเรียน ซึ่งถือว่าเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่ทำรายได้ให้เกษตรกรในพื้นที่ปีละหลายพันล้านบาท แต่พบว่ามีการใช้สารเคมีในการป้องกัน กำจัดแมลงศัตรูพืชในปริมาณที่สูงมากเกินความจำเป็น ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย เกษตรกรมีความเสี่ยงที่จะได้รับหรือสัมผัสสารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพรวมถึงตัวผู้บริโภคที่อาจได้รับสารพิษจากสารตกค้าง ในผลผลิต การแก้ไขต้องอาศัยการให้ความรู้การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัยร่วมกับการออกใบรับรอง สินค้าเกษตรที่ปลอดภัยได้มาตรฐานจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้การสนับสนุน องค์ความรู้และช่วยเหลือเกษตรกรผ่านกิจกรรม/โครงการที่กำหนดไว้ ตามความต้องการของชุมชน

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568 ถึงปี 2572

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1. เขตเกษตรกรรม 34,195 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน (ดินเสื่อมโทรม)	
2. เขตแหล่งน้ำ 910 ไร่	1.1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	
	1.2 ส่งเสริมการเก็บตัวอย่างดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	10,000
	1.3 การจัดหาปุ๋ย (โดโลไมท์)	75,000
	1.4 ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	425,000
	1.5 ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	10,000
	1.6 ส่งเสริมพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	206,250
	1.7 ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก พด.	42,500
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	340,000
	2.1 อนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	182,500
	3. การบริหารจัดการน้ำ	
	3.1 โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	42,000

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม 34,195 ไร่	1) เขตปลูกไม้ผลและเขตปลูกไม้ยืนต้น - ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด) - จัดอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) - จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร) - จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดโรค-แมลงศัตรูไม้ผลทุเรียน (กรมวิชาการเกษตร) - จัดอบรมการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดแมลง-ศัตรูพืช (กรมส่งเสริมการเกษตร) - ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)
2. เขตแหล่งน้ำ 910 ไร่	2) เขตแหล่งน้ำ - โครงการก่อสร้างเขื่อนชลประทาน - โครงการพัฒนาอ่างเก็บน้ำ - โครงการแก้มลิง - สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล - โครงการก่อสร้างฝายชะลอน้ำ - โครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะ

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลหาดยาย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568 - 2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตเกษตรกรรม															1,333,250
1.1 เขตปลูกไม้ผล	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
1.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	10,000	พด.
	1.2 ส่งเสริมการเก็บตัวอย่างดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	ราย	100	100	100	100	100	500	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	พด.
	1.3 การจัดหาปุ๋ย	ตัน	50	50	50	50	50	250	85,000	85,000	85,000	85,000	85,000	425,000	พด.
	1.4 ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	100	100	100	100	100	500	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	10,000	พด.
	1.5 ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	250	250	250	250	250	1,250	41,250	41,250	41,250	41,250	41,250	206,250	พด.
	1.6 ส่งเสริมพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	2	2	2	2	2	2	8,500	8,500	8,500	8,500	8,500	42,500	พด.
	1.7 ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก พด.	ตัน	20	20	20	20	20	100	68,000	68,000	68,000	68,000	68,000	340,000	พด.
	2. การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลายของดิน														
	2.1 อนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	กล้า	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	250,000	36,500	36,500	36,500	36,500	36,500	182,500	พด.
	3.การบริหารจัดการน้ำ														
	3.1 โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	-	2	-	-	-	2	-	42,000	-	-	-	42,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)** รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>, 1 มิถุนายน 2566.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล**. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566)**. แหล่งที่มา: <http://mvos2.gistda.or.th/>, 15 พฤษภาคม 2566.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. **สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรฟัก. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2566. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565)**. แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop.1> พฤษภาคม 2566.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหาดยาย. 2566. **วิสัยทัศน์ พันธกิจ**. แหล่งที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลหาดยาย, 1 สิงหาคม 2566

สถานีพัฒนาที่ดินชุมพร 318 หมู่ 6 ตำบลวังตะกอก
อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร 077-653087